

Spis treści

Przedmowa	XI
Wykaz skrótów	XV
Wykaz literatury	XXI
Rozdział I. Cel FATCA	1
1. Cel regulacji	1
1.1. Cel amerykańskiej regulacji FATCA.....	1
1.2. Cel wdrożenia wymogów FATCA w Polsce	4
2. Rozwój systemu FATCA na tle międzynarodowej wymiany informacji podatkowych	10
2.1. Konwencja Strasburska	10
2.2. Wymiana informacji na podstawie umów o unikaniu podwójnego opodatkowania	14
2.3. Wymiana informacji na podstawie dwustronnych umów o wymianie informacji podatkowych	21
2.4. Współpraca w zakresie wymiany informacji podatkowych w ramach Unii Europejskiej	24
2.4.1. Dyrektywa 77/799/EWG	24
2.4.2. Dyrektywa 2003/48/WE	26
2.4.3. Dyrektywa 2011/16/UE	28
2.4.4. Dyrektywa 2014/107/UE	31
2.4.5. Dyrektywa 2015/2060.....	35
2.5. Współpraca w zakresie wymiany informacji podatkowych w ramach Brytyjskich Terytoriów Zamorskich oraz Zależnych	36
3. FATCA jako regulacja prawa amerykańskiego	38
4. FATCA – źródła prawa.....	41
4.1. Konstytucyjne źródła prawa.....	41
4.2. Akty prawne implementujące FATCA do krajowego porządku prawnego 4.2.1. Umowa FATCA.....	44
4.2.2. Ustawa FATCA	57
4.2.3. Rozporządzenia wykonawcze do ustawy FATCA	62
	III

Rozdział II. Mechanizm funkcjonowania regulacji	65
1. Kluczowe instytucje	65
1.1. Instytucje finansowe i obowiązek raportowania	65
1.2. Klasyfikacja osób fizycznych i podmiotów niefinansowych	72
2. Rezydencja podatkowa a regulacje FATCA	82
2.1. Rezydencja podatkowa osoby fizycznej	82
2.2. Rezydencja podatkowa podmiotu	85
2.3. Rezydencja podatkowa a rezydencja dewizowa	87
2.4. Rezydencja na gruncie Umowy FATCA	88
2.5. Rozstrzygnięcie konfliktu rezydencji podatkowej	91
3. Ochrona tajemnicy prawnie chronionej a realizacja wymogów FATCA	98
4. Ingerencja ustawodawcy w prawa podstawowe klientów instytucji finansowych	110
5. Objęcie informacji FATCA tajemnicą skarbową	119
6. Ochrona danych osobowych a regulacje FATCA.....	125
6.1. Charakter danych osobowych w świetle regulacji FATCA.....	125
6.2. Przetwarzanie danych osobowych na gruncie FATCA	128
6.3. Zachowanie szczególnej ostrożności przy przetwarzaniu danych dla celów FATCA.....	129
6.3.1. Wprowadzenie	129
6.3.2. Zachowanie zasady legalności przy przetwarzaniu danych dla celów FATCA.....	130
6.3.3. Celowość przetwarzania danych w związku z FATCA.....	130
6.3.4. Zachowanie zasady adekwatności przy przetwarzaniu danych dla celów FATCA.....	131
6.3.5. Uwzględnienie zasady czasowości przy przetwarzaniu danych dla celów FATCA.....	134
6.4. Charakterystyka przetwarzania danych osobowych przez podmioty publiczne	136
6.5. Przesłanki przetwarzania danych zgromadzonych na gruncie FATCA..	137
6.5.1. Uwagi ogólne	137
6.5.2. Przepis prawa jako przesłanka legalizująca przetwarzanie danych dla celów FATCA	137
6.5.3. Zgoda klientów na przetwarzanie danych osobowych dla celów FATCA	139
6.5.4. Brak możliwości wykorzystania wcześniejszych zgód klientów	141
6.5.5. Forma wyrażenia zgody przez klienta instytucji finansowej	142
6.6. Przetwarzanie danych osobowych a otwarcie rachunku finansowego...	144
6.7. Dane osobowe a informacja prawnie chroniona	145

Spis treści

6.8. Ochrona danych osobowych na gruncie FATCA a konstytucyjna zasada autonomii informacyjnej	146
6.9. Nowe regulacje w zakresie danych osobowych a FATCA.....	149
Rozdział III. Podmioty obowiązane.....	151
1. Instytucje finansowe	151
2. Instytucja depozytowa.....	152
2.1. Wprowadzenie	152
2.2. Kryterium prowadzenia działalności bankowej lub podobnej.....	153
2.3. Kryterium przyjmowania wkładów pieniężnych. Podmioty nieprzyjmujące depozytów.....	158
2.4. Kryterium przyjmowania wkładów pieniężnych. Instytucje płatnicze..	158
2.5. Instytucja depozytowa w regulacji CRS	161
3. Instytucja powiernicza.....	161
4. Podmiot inwestujący	164
4.1. Uwagi wstępne.....	164
4.2. Podmiot inwestujący w prawie amerykańskim.....	165
4.3. Działalność podmiotu inwestującego.....	167
4.4. Rekomendacje FATF.....	170
4.5. Podmiot inwestujący w regulacji CRS.....	172
5. Zakład ubezpieczeń	174
5.1. Uwagi wstępne.....	174
5.2. Podmioty dominujące zakładów ubezpieczeń	176
5.3. Wymóg zawierania lub zobowiązania do wypłaty odszkodowań i świadczeń z tytułu pieniężnej umowy ubezpieczenia lub umowy renty	177
5.4. Zakład ubezpieczeń w regulacji CRS	179
6. Szczególne statusy instytucji finansowych (instytucje finansowe nieobowiązane).....	180
6.1. Polskie instytucje finansowe nieobjęte obowiązkiem raportowania.....	180
6.2. Zwolnieni uprawnieni odbiorcy (EBO) – informacje ogólne	183
6.3. Współpracujące zagraniczne instytucje finansowe (DCFFI) – informacje ogólne	184
6.4. Zwolnieni uprawnieni odbiorcy (EBO) niebędący funduszami	185
6.4.1. Wprowadzenie	185
6.4.2. Podmioty rządowe	185
6.4.3. Organizacje międzynarodowe.....	187
6.4.4. Banki centralne	188
6.5. Zwolnieni uprawnieni odbiorcy (EBO) będący funduszami	188
6.5.1. Wprowadzenie	188
6.5.2. Fundusz emerytalny wskazany w umowie o unikaniu podwójnego opodatkowania (Treaty-Qualified Retirement Fund)	190

Spis treści

6.5.3. Powszechny Fundusz Emerytalny (Broad Participation Retirement Fund).....	190
6.5.4. Zamknięty Fundusz Emerytalny (Narrow Participation Retirement Fund).....	192
6.5.5. Fundusz emerytalny utworzony przez zwolnionego uprawnionego odbiorcę.....	192
6.5.6. Podmiot inwestujący będący w całości własnością zwolnionego uprawnionego odbiorcy	193
6.6. Instytucje finansowe o małym lub ograniczonym zasięgu działania, które uznaje się za współpracujące zagraniczne instytucje finansowe ..	193
6.6.1. Rodzaje DCFFI typu: Instytucje finansowe o małym lub ograniczonym zasięgu działania	193
6.6.2. Instytucja finansowa z lokalną bazą klientów (Financial Institution with a Local Client Base, LCBFI)	194
6.6.3. Bank lokalny	196
6.6.4. Instytucja finansowa prowadząca jedynie rachunki o niskiej wartości (LVAFI)	198
6.6.5. Kwalifikowany wystawca kart kredytowych.....	199
6.7. Podmioty inwestycyjne (inwestujące), które zostały uznane za współpracujące zagraniczne instytucje finansowe	200
6.7.1. Wprowadzenie	200
6.7.2. Trust utworzony przez powiernika.....	201
6.7.3. Finansowany podmiot inwestujący (sponsorowany podmiot inwestujący) i kontrolowana spółka zagraniczna (sponsorowana kontrolowana spółka zagraniczna).....	202
6.7.4. Finansowany zamknięty fundusz inwestycyjny.....	204
6.7.5. Doradcy inwestycyjni oraz zarządzający portfelem inwestycyjnym	205
6.7.6. Fundusze inwestycyjne	207
6.8. Brak koordynacji z regulacją CRS.....	207
Rozdział IV. Rachunek finansowy	209
1. Pojęcie rachunku finansowego	209
2. Rachunek depozytowy jako rachunek finansowy	211
2.1. Rachunki depozytowe na gruncie Umowy FATCA.....	211
2.2. Rachunki depozytowe na gruncie polskich przepisów	213
2.2.1. Uwagi ogólne.....	213
2.2.2. Rachunki wymienione w art. 49 ust. 1 PrBank (z wyłączeniem rachunków powierniczych).....	213
2.2.3. Rachunki powiernicze (typ rachunku depozytowego).....	214

Spis treści

2.2.4. Mieszaniowe rachunki powiernicze.....	217
2.2.5. Rachunek wspólny dla współników spółki cywilnej	218
2.2.6. Rachunki członków kas oszczędnościowo-kredytowych	219
2.2.7. Rachunki płatnicze i podstawowe rachunki płatnicze	219
2.2.8. Rachunki pieniężne w rozumieniu art. 69 ust. 4 ObrInstrFinU ...	221
2.2.9. Indywidualne Konta Emerytalne (IKE) oraz Indywidualne Konta Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE).....	223
2.2.10. Rachunki kart kredytowych oraz rachunki kredytów odnawial- nych.....	226
2.2.11. Uśpione rachunki i rachunki osób zmarłych.....	227
3. Rachunek powierniczy jako rachunek finansowy	228
3.1. Definicja rachunku powierniczego na gruncie Umowy FATCA.....	228
3.2. Rachunki powiernicze (ang. custodial accounts) na gruncie polskiego prawa.....	228
3.2.1. Uwagi ogólne	228
3.2.2. Rachunki papierów wartościowych	229
3.2.3. Rachunki zbiorcze.....	234
3.2.4. Rachunki derywatów	238
3.2.5. Ewidencja obligatariuszy	239
3.2.6. Ewidencja oraz rejestr uczestników funduszy inwestycyjnych...	240
3.3. Rachunki powiernicze a rachunki depozytowe.....	242
4. Rachunek finansowy podmiotu inwestującego	242
4.1. Rachunki finansowe instytucji finansowej będącej wyłącznie podmio- tem inwestującym	242
4.2. Rachunki finansowe instytucji finansowej będącej nie tylko podmio- tem inwestującym	245
5. Pieniężna umowa ubezpieczenia oraz umowa renty	246
5.1. Pieniężna umowa ubezpieczenia.....	246
5.2. Ubezpieczenia majątkowe a FATCA.....	247
5.3. Umowa renty.....	249
Rozdział V. Procedury należytej staranności.....	251
1. Procedury należytej staranności – zakres podmiotowy.....	251
1.1. Procedury należytej staranności a status raportującej polskiej instytu- cji finansowej	251
1.2. Procedury należytej staranności a status nieraportującej polskiej in- stytucji finansowej.....	252
2. Procedury należytej staranności – zakres przedmiotowy.....	254
3. Procedury należytej staranności – formalne wdrożenie	255
3.1. Kompetencja organu – spółki kapitałowe.....	255

Spis treści

3.2. Wdrożenie procedur należytej staranności a prowadzenie spraw spółek kapitałowych i ich reprezentacja	256
3.3. Wdrożenie procedur należytej staranności jako czynność przekraczająca zwykły zarząd w spółce	257
3.4. Wdrożenie procedur należytej staranności przez spółdzielnie	259
4. Procedury należytej staranności – zasady ogólne	260
4.1. Zasady sumowania (agregacji) sald lub wartości rachunków finansowych	260
4.1.1. Wprowadzenie	260
4.1.2. Zasady sumowania sald lub wartości rachunków indywidualnych i rachunków podmiotów	260
4.1.3. Zasady sumowania rachunków indywidualnych celem ustalenia, czy stanowią istniejące rachunki indywidualne o wysokiej wartości	264
4.2. Zasady przewalutowania (przeliczenia) kwot progowych	265
4.3. Zasady odbierania oświadczeń dla celów FATCA	266
4.3.1. Oświadczenia dla osób fizycznych	266
4.3.2. Oświadczenia dla podmiotów	270
4.3.3. Uwagi dotyczące wykorzystywania formularzy IRS	274
4.4. Dokumenty akceptowalne dla celów dowodowych	278
4.5. Możliwość przeprowadzenia procedur należytej staranności przez osoby trzecie	283
4.6. Procedury należytej staranności – instytucje obowiązane	284
5. Procedury należytej staranności – podział na istniejące i nowe rachunki	284
6. Procedury należytej staranności – reguły postępowania z istniejącymi rachunkami	285
6.1. Pojęcie istniejącego rachunku	285
6.2. Możliwość stosowania kwoty progowej w odniesieniu do istniejących rachunków	286
6.3. Procedura należytej staranności wobec istniejących rachunków indywidualnych	288
6.3.1. Wprowadzenie	288
6.3.2. Procedura należytej staranności wobec „rachunków o niższej wartości”	289
6.3.3. Procedura należytej staranności wobec „rachunków o wysokiej wartości”	294
6.3.4. Wizualizacja przebiegu procedury należytej staranności wobec istniejących rachunków indywidualnych	298
6.4. Procedura należytej staranności wobec istniejących rachunków podmiotów	299

6.5. Wizualizacja przebiegu procedury należytej staranności wobec istniejących rachunków podmiotów	302
7. Procedura należytej staranności wobec rachunków przejściowych	303
7.1. Pojęcie rachunku przejściowego	303
7.2. Stosowanie procedur należytej staranności wobec rachunków przejściowych.....	303
7.3. Blokada rachunku finansowego	304
7.4. Sposób postępowania z zamkniętymi rachunkami przejściowymi (przed uzyskaniem oświadczenia)	306
7.5. Wizualizacja przebiegu procedury należytej staranności wobec rachunków przejściowych.....	307
8. Procedura należytej staranności wobec nowych rachunków	308
8.1. Pojęcie nowego rachunku	308
8.2. Stosowanie kwot progowych	308
8.3. Procedura należytej staranności wobec nowych rachunków indywidualnych	312
8.4. Wizualizacja przebiegu procedury należytej staranności wobec nowych rachunków indywidualnych	315
8.5. Procedura należytej staranności wobec nowych rachunków podmiotów.....	316
8.6. Wizualizacja przebiegu procedury należytej staranności wobec nowych rachunków podmiotów	319
Rozdział VI. Rejestracja, raportowanie i przekazywanie informacji.....	321
1. Rejestracja dla celów FATCA.....	321
1.1. Informacje wstępne	321
1.2. Proces rejestracji RPFI.....	324
1.3. Proces rejestracji podmiotu sponsorującego	329
1.4. Numer GIIN i lista FFI.....	330
2. Raportowanie do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (formularz FAT-1).....	331
2.1. Wprowadzenie	331
2.2. Formularz FAT-1 – informacje ogólne	333
2.3. Posługiwanie się osobami trzecimi w celu raportowania	335
2.4. Okres raportowany i termin raportowania	339
2.5. Rachunki podlegające raportowaniu.....	341
2.5.1. Amerykański rachunek raportowany	341
2.5.2. ARR a rachunek podlegający raportowaniu	344
2.5.3. Dane podlegające raportowaniu.....	347
2.6. Raportowanie informacji o płatnościach do NPFFI (raportowanie zbiorcze).....	350

2.6.1. Informacje wstępne	350
2.6.2. Treść obowiązku	351
3. Przekazywanie informacji poprzednikowi w łańcuchu płatności i obowiązek płatnika.....	353
3.1. Rozdział obowiązku informacyjnego oraz obowiązku płatnika. Zakres regulacji art. 4 ust. 1 lit. d i e Umowy FATCA.....	353
3.2. Obowiązek informacyjny.....	354
3.3. Obowiązek płatnika.....	360
Rozdział VII. System kontroli przestrzegania obowiązków FATCA oraz sankcji z nimi związanych	363
1. Kontrola wypełniania wymogów FATCA	363
1.1. Wprowadzenie	363
1.2. Organy kontroli	363
1.3. Uchybienia mniejszej wagi oraz pomyłki administracyjne	364
1.4. Istotne uchybienia	366
1.5. Zasada określoności przepisów prawa a regulacje FATCA w zakresie uchybień RPFI.....	368
1.6. Właściwa kontrola.....	369
1.7. Kontrola i zawiadomienie RPFI o zamiarze wszczęcia kontroli	370
1.8. Czas trwania kontroli	372
1.8.1. Kontrola działalności gospodarczej RPFI będącej przedsiębiorcą	372
1.8.2. Instrumenty prawne chroniące przedsiębiorcę	374
1.8.3. Powtórna kontrola ARR.....	376
1.9. Uprawnienia kontrolujących i odpowiadające im obowiązki RPFI.....	376
1.10. Protokół kontroli ARR	378
1.11. Zakończenie kontroli ARR.....	380
1.12. Charakter prawny wyniku kontroli	382
1.13. Czynności pokontrolne	383
1.14. Zastosowanie przepisów OrdPU do kontroli ARR	384
2. Sankcje na gruncie regulacji FATCA	385
2.1. System sankcji.....	385
2.2. Zaniechanie ukarania sprawcy	388
2.3. Sankcje związane z okresem przejściowym	390
2.4. Sankcje wynikające z Umowy FATCA.....	395
2.5. Sankcje w praktyce	398
Indeks rzeczowy	403